Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (NELJÄS JAOSTO)

3 päivänä toukokuuta 2018*

Muutoksenhaku – Julkiset palveluhankinnat – Ohjelmahallinnointia, projektinhallintaa ja teknistä konsultointia informaatioteknologian alalla koskevien ulkopuolisten palvelujen tarjonta – Etusijajärjestystä koskeva menettely – Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artikla – Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artikla ja 84 artiklan 1 kohta – Kielto lausua kanteen ulkopuolelta – Ratkaisuperusteiden alaperusteiden painotus – Ilmeiset arviointivirheet – Asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002 – 100 artiklan 2 kohta – Tarjouksen hylkäävä päätös – Perustelujen puuttuminen – Mahdollisuuden menettäminen – Sopimussuhteen ulkopuolinen Euroopan unionin vastuu – Vahingonkorvausvaatimus

Asiassa C-376/16 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 7.7.2016,

Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO), asiamiehenään N. Bambara, avustajinaan P. Wytinck ja B. Hoorelbeke, avocats,

valittajana,

ja joissa valittajan vastapuolina ovat

European Dynamics Luxembourg SA, kotipaikka Luxemburg (Luxemburg),

European Dynamics Belgium SA, kotipaikka Bryssel (Belgia) ja

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, kotipaikka Ateena (Kreikka),

edustajinaan M. Sfyri, C.-N. Dede ja V. Alevizopoulou, dikigoroi,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit C. Vajda, E. Juhász (esittelevä tuomari), K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.9.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO) vaatii valituksellaan kumoamaan 27.4.2016 annetun unionin yleisen tuomioistuimen tuomion European Dynamics Luxembourg ym. v. EUIPO (T-556/11, EU:T:2016:248; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin

– kumosi ”Ohjelmistokehitys ja ylläpitopalvelut” -nimisessä tarjouspyyntömenettelyssä AO/029/10 (jäljempänä kyseinen sopimus) tehdyn ja 11.8.2011 päivätyllä kirjeellä tiedoksi annetun Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston (EUIPO) päätöksen, jolla hylätään European Dynamics Luxembourg SA:n esittämä tarjous (jäljempänä tarjouksen hylkäävä päätös), ja muut samassa menettelyssä tehdyt liitännäiset EUIPO:n päätökset, joihin kuuluvat päätökset kolmen muun tarjoajan valinnasta hankintasopimuksen sopimuspuoliksi etusijajärjestystä koskevan menettelyn mukaisina ensimmäisellä, toisella ja kolmannella sijalla olevina sopimuspuolina (jäljempänä yhdessä riidanalaiset päätökset) ja

– velvoitti EUIPO:n korvaamaan vahingon, joka on aiheutunut European Dynamics Luxembourgille siitä, että se on menettänyt mahdollisuuden tulla valituksi puitesopimuksen sopimuspuoleksi ainakin etusijajärjestystä koskevan menettelyn mukaisena kolmannella sijalla olevana sopimuspuolena.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetussa neuvoston asetuksessa (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL 2002, L 248, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 13.12.2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1995/2006 (EUVL 2006, L 390, s. 1) (jäljempänä varainhoitoasetus), määritellään perussäännöt, joilla säännellään talousarvioasioita kokonaisuudessaan muun muassa julkisia hankintoja koskevissa kysymyksissä.

3 Varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että hankintaviranomaisen on ilmoitettava jokaiselle hylätylle ehdokkaalle tai tarjoajalle seikat, joiden perusteella tämän ehdokkuus tai tarjous on hylätty, sekä jokaiselle valintaperusteet täyttävän tarjouksen tehneelle, joka sitä kirjallisesti pyytää, valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä valitun tarjouksen tekijän nimi. Saman kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että joitakin tietoja voidaan kuitenkin jättää ilmoittamatta, jos niiden ilmoittaminen estäisi lain soveltamista tai olisi yleisen edun vastaista tai vahingoittaisi julkisyhteisöjen tai yksityisten yritysten laillisia kaupallisia etuja taikka haittaisi tarjoajien välistä rehellistä kilpailua.

4 Asetuksen N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL 2002, L 357, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 23.4.2007 annetulla komission asetuksella (EY, Euratom) N:o 478/2007 (EUVL 2007, L 111, s. 13) (jäljempänä soveltamissäännöt), 149 artiklassa täsmennetään hankintaviranomaiselle varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluvat velvollisuudet ehdokkaille ja tarjoajille suunnatun tiedotuksen osalta.

5 Euroopan unionin tavaramerkistä 26.2.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 (EUVL 2009, L 78, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.12.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2015/2424 (EUVL 2015, L 341, s. 21), 115 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan EUIPO on unionin virasto ja oikeussubjekti. Sillä on jokaisessa jäsenvaltiossa laajin mahdollinen kansallisessa lainsäädännössä oikeushenkilöillä oleva oikeuskelpoisuus; se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynneissä.

6 Asetuksen N:o 207/2009, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 2015/2424, 118 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaan muun kuin sopimusoikeudellisen vastuun perusteella EUIPO korvaa yksikköjensä ja palveluksessaan olevien tehtäväänsä suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti. Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista tällaisten vahinkojen korvaamista koskevat riidat.

Asian tausta, menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

7 Asian tausta on selostettu valituksenalaisen tuomion 1–20 kohdassa.

8 Näiden tosiseikkojen perusteella European Dynamics Luxembourg, European Dynamics Belgium SA ja Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE (jäljempänä yhdessä European Dynamics Luxembourg ym.) nostivat unionin yleisessä tuomioistuimessa 21.10.2011 riidanalaisten päätösten kumoamista koskevan kanteen, jossa ne vaativat

– riidanalaisten päätösten kumoamista ja

– EUIPO:n velvoittamista maksamaan 6 750 000 euroa korvauksena vahingosta, joka on aiheutunut European Dynamics Luxembourgille siitä, että se on menettänyt mahdollisuuden tulla valituksi kyseisen sopimuksen sopimuspuoleksi.

9 European Dynamics Luxembourg ym. esittivät unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamansa kanteensa tueksi kolme kanneperustetta, joista ensimmäinen koski perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, toinen useita ilmeisiä arviointivirheitä ja kolmas yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista.

10 EUIPO:n unionin yleisen tuomioistuimen prosessinjohtotoimiin ja asian selvittämistoimiin antaman vastauksen johdosta European Dynamics Luxembourg ym. esittivät uuden kanneperusteen, joka koski sitä, että EUIPO oli rikkonut tarjouseritelmää hyväksyessään toisen tarjoajan taloudellisen tarjouksen vaikka se sisälsi muuttujan ja hintahaarukan.

11 Unionin yleinen tuomioistuin tutki ensin kolmannen kanneperusteen. Se hylkäsi aluksi väitteen, jonka mukaan etusijajärjestystä koskevan menettelyn kolmas sopimuspuoleksi valittu eli Drasis-konsortio oli varainhoitoasetuksen 94 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla jäävi, koska siihen kuului yhtiö, joka oli laatinut tarjouseritelmän. Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi myös väitteen, jonka mukaan Unisys-konsortio oli jäävi. Sitä vastoin unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kolmannen kanneperusteen kolmannen osan ja katsoi, että EUIPO oli selvästi laiminlyönyt huolellisuusvelvollisuutensa tutkiessaan tarjouseritelmän 13.1 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdassa ja varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen olemassaoloa. Se katsoi, että EUIPO:lla ei ollut oikeutta tyytyä Siemens SA:n viralliseen vakuutukseen todisteena tarjouseritelmän 13.1 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdassa ja varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen puuttumisesta Drasis-konsortion tilanteen osalta. Tämä todiste soveltui vieläkin vähemmän kyseisen poissulkemisperusteen puuttumisen osoittamiseksi Siemens SL:n tapauksessa, jonka osalta EUIPO ei ollut pyytänyt eikä esittänyt asiaankuuluvaa todistetta.

12 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin tutki toisen kanneperusteen, joka koski useita ilmeisiä arviointivirheitä, ja hyväksyi sen osittain ja hylkäsi muilta osin. Se katsoi tässä asiayhteydessä, että koska se oli todennut ilmeisiä arviointivirheitä tai perustelujen puutteita, jotka rasittivat European Dynamics Luxembourgin tarjouksen arvioinnin laillisuutta, nämä lainvastaisuudet oikeuttivat jo sellaisenaan tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoamisen.

13 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin tukeutui valituksenalaisen tuomion 14 kohdassa olevaan teknisten tarjousten vertailevaan arviointitaulukkoon ja katsoi, että European Dynamics Luxembourgin tekninen tarjous oli saanut laatuperusteiden nro 1–3 perusteella myönnettyjen nettopisteiden painottamisen jälkeen 100 bruttopisteen enimmäismäärän, kun taas kolmen sopimuspuoleksi valitun tarjoukset olivat saaneet vain selvästi alhaisemman netto- ja bruttopisteiden määrän, ja tietyt näistä ylittivät juuri ja juuri poissuljentakynnyksen vastaavat 45, 15 ja 10 pistettä laatuperusteiden nro 1–3 osalta. Siten European Dynamics Luxembourgin tarjoukselle annettuja 87,90 nettopistettä korotettiin 100 bruttopisteeseen, kun taas IECI:n tarjoukselle annettuja 71,96 nettopistettä korotettiin 81,86 bruttopisteeseen, Unisysin tarjoukselle annettuja 70,66 nettopistettä korotettiin 80,38 bruttopisteeseen ja Drasisin tarjoukselle annettuja 78,05 nettopistettä korotettiin 88,78 bruttopisteeseen.

14 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi perusteettomana nyt annettavan tuomion 10 kohdassa mainitun uuden kanneperusteen, joka koski sitä, että EUIPO oli rikkonut tarjouseritelmää hyväksyessään IECI:n taloudellisen tarjouksen.

15 Unionin yleinen tuomioistuin totesi ensimmäisestä kanneperusteesta, että tarjouksen hylkäävää päätöstä rasittivat lukuisat varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdassa, kun sitä luetaan yhdessä SEUT 296 artiklan toisen kohdan kanssa, tarkoitettuja perusteluja koskevat puutteet ja että se oli kumottava myös tällä perusteella.

16 Kolmanneksi ja viimeiseksi unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi European Dynamics Luxembourgin vahingonkorvausvaatimuksen siltä osin kuin se koski korvausta mahdollisuuden menettämisen vuoksi. Korvattavan määrän osalta unionin yleinen tuomioistuin kehotti asianosaisia ilmoittamaan sille kolmen kuukauden määräajassa valituksenalaisen tuomion julistamisesta yhteisellä sopimuksella maksettavaksi vahvistamansa määrän, tai jollei sopimukseen päästä, toimittamaan sille samassa määräajassa omat vaatimuksensa luvuissa ilmaistuina.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

17 EUIPO vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin

– ensisijaisesti kumoaa valituksenalaisen tuomion kokonaisuudessaan sekä hylkää riidanalaisten päätösten kumoamista koskevan vaatimuksen ja European Dynamics Luxembourg ym:iden esittämän vahingonkorvausvaatimuksen

– toissijaisesti kumoaa valituksenalaisen tuomion kokonaisuudessaan ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen

– tai ainakin kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä velvoitetaan EUIPO korvaamaan vahinko, joka European Dynamics Luxembourgille on aiheutunut siitä, että se on menettänyt mahdollisuuden tulla valituksi puitesopimuksen sopimuspuoleksi, ja palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, sekä

– velvoittaa European Dynamics Luxembourgin ym. korvaamaan molemmissa oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

18 European Dynamics Luxembourg ym. vaativat, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen perusteettomana ja

– velvoittaa EUIPO:n korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

19 EUIPO esittää valituksensa tueksi neljä valitusperustetta, joista ensimmäinen koskee oikeudellisia virheitä, koska unionin yleinen tuomioistuin on lausunut kanteen ulkopuolelta ja tulkinnut ja soveltanut virheellisesti yhtäläisiä mahdollisuuksia ja kohtuullista huolellisuutta koskevia periaatteita ja on joka tapauksessa vääristänyt tosiseikkoja; toinen koskee oikeudellista virhettä ilmeisiä arviointivirheitä koskevan perusteen tulkinnassa ja soveltamisessa; kolmas koskee oikeudellista virhettä varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä SEUT 296 artiklan toisen kohdan kanssa, soveltamisessa, ja neljäs perustelujen puuttumista siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on määrännyt vahingonkorvausta mahdollisuuden menettämisen vuoksi.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

20 EUIPO väittää ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on lausunut kanteen ulkopuolelta, mikä on vastoin Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklaa sekä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artiklaa ja 84 artiklan 1 kohtaa. Se väittää, että valituksenalaisen tuomion 63 kohdasta ja unionin yleisen tuomioistuimen istunnon pöytäkirjasta käy selvästi ilmi, että European Dynamics Luxembourg ym. olivat luopuneet kolmannen kanneperusteensa kolmannesta osasta. Koska asianosaisten välillä ei ollut enää erimielisyyttä kanneperusteen tästä osasta, unionin yleisen tuomioistuimen ei olisi pitänyt tutkia sitä. Koska unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin lausui tästä kanneperusteen osasta valituksenalaisen tuomion 64–78 kohdassa, se ylitti toimivaltansa. EUIPO väittää toissijaisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että yhtäläisiä mahdollisuuksia ja kohtuullista huolellisuutta koskevien periaatteiden loukkaaminen saattoi johtaa riidanalaisten päätösten kumoamiseen.

21 European Dynamics Luxembourg ym. kiistävät sen, että ne olisivat luopuneet kolmannen kanneperusteensa kolmannesta osasta unionin yleisessä tuomioistuimessa. Ne toteavat erityisesti luopuneensa väitteestään, joka koskee Siemens AG:n mahdollista osallistumista Drasis-konsortioon kuuluvien Siemens SA- ja Siemens SL-yhtiöiden lainvastaisiin toimintoihin ”pelkästään siitä syystä, että ne olivat alun perin epäsuorasti Siemens AG:n määräysvallassa ennen kuin Atos SA osti ne 1.7.2011 siitä syystä, että se osti yhtiön, jonka välittömässä määräysvallassa ne olivat, – – kaikki yhtiöosuudet”, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa. Ainoa väite, josta European Dynamics Luxembourg ym. luopuivat, oli se, joka koski niiden mukaan Drasis-konsortioon kuuluvien yhtiöiden ja niiden emoyhtiön eli Siemens AG:n välisiä rakenteellisia yhteyksiä. Näin ollen tämän kanneperusteen tueksi esitetyt muut väitteet ja erityisesti väite, jonka mukaan EUIPO:lla oli velvollisuus noudattaa varainhoitoasetuksessa ja tarjouseritelmässä asetettuja sääntöjä, sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva väite pysyivät voimassa.

22 EUIPO väittää ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa, että EUIPO ”ei ollut pyytänyt eikä esittänyt asiaankuuluvaa todistetta” petosta ja korruptiota koskevan poissulkemisperusteen puuttumisen osoittamiseksi Siemens SL:n tapauksessa. Valituksen liitteessä 4 olevasta asiakirjasta käy kuitenkin ilmi, että EUIPO oli pyytänyt varainhoitoasetuksen 93 artiklan 2 kohdan säännösten mukaisesti tarjoajia osoittamaan, että ne eivät olleet jossakin mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa poissulkemistilanteessa.

23 European Dynamics Luxembourg ym. toteavat, että EUIPO tulkitsee tässä yhteydessä virheellisesti valituksenalaista tuomiota, ja katsovat, että unionin yleinen tuomioistuin on käsitellyt kyseisiä todisteita asianmukaisesti ensimmäisen valitusperusteen toisen osan yhteydessä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

24 EUIPO väittää ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on lausunut kanteen ulkopuolelta tutkittuaan ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen kolmannen kanneperusteen kolmannen osan, joka koskee Drasis-konsortion osallistumista lainvastaisiin toimintoihin.

25 Unionin yleinen tuomioistuin totesi tässä yhteydessä valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa seuraavaa: ”Vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen suulliseen kysymykseen [European Dynamics Luxembourg ym.] – – luopuivat väitteestään, jonka mukaan Siemens AG:n – – mahdollinen osallistuminen lainvastaisiin toimintoihin olisi luettava Drasis-konsortion jäsenten Siemens SA:n ja Siemens SL:n syyksi pelkästään siitä syystä, että ne olivat alun perin epäsuorasti Siemens AG:n määräysvallassa ennen kuin Atos SA osti ne 1.7.2011 siitä syystä, että se osti yhtiön, jonka välittömässä määräysvallassa ne olivat, eli Siemens IT Solutions and Services GmbH:n kaikki yhtiöosuudet, kuten ilmenee asiakirjoista, jotka EUIPO on toimittanut 27.3.2015 asian selvittämistoimista annetun määräyksen johdosta – –. Tämä luopuminen on kirjattu istunnon pöytäkirjaan”.

26 Mainitussa pöytäkirjassa todetaan tässä yhteydessä nimenomaisesti, että European Dynamics Luxembourg ym. luopuvat väitteestään, joka perustuu Siemens SA:han ja Siemens SL:ään epäsuorasti liitettävissä olevien petoksen ja korruption olemassaoloon.

27 European Dynamics Luxembourg ym. väittävät kuitenkin nyt käsiteltävän valituksen yhteydessä esittämässään vastineessa, että tämä luopuminen ei ollut täydellinen ja ”koski vain Drasis-konsortioon kuuluvien yhtiöiden ja niiden emoyhtiön (Siemens AG) välisiä rakenteellisia yhteyksiä”.

28 Kuten valituksenalaisen tuomion 61 kohdasta kuitenkin käy ilmi, European Dynamics Luxembourg ym:iden väite koski ”Siemensin” osallistumista lainvastaisiin toimintoihin, mikä oikeutti viimeksi mainitun, joka oli Drasis-konsortion jäsen, poissulkemisen tarjouspyyntömenettelystä varainhoitoasetuksen 93 ja 94 artiklan ja soveltamissääntöjen 133 a ja 134 b artiklan nojalla, mistä väitteestä nämä asianosaiset ovat selvästi luopuneet. Kun unionin yleinen tuomioistuin tutki, oliko EUIPO arvioinut Drasis-konsortion tarjouksen vaaditulla huolellisuudella, se perusti arvionsa kuitenkin Siemens AG:n ja sen kahden tytäryhtiön eli Siemens SA:n ja Siemens SL:n välisiin rakenteellisiin yhteyksiin.

29 Valituksenalaisen tuomion 64 kohdassa, jossa unionin yleinen tuomioistuin aloitti tutkimisen – jonka se päätti 78 kohdassa – siitä, oliko Drasis-konsortio mahdollisesti suljettava pois menettelystä, näet todetaan seuraavaa: ”– – Siemens AG:hen ennen 1.7.2011 olemassa olleiden rakenteellisten yhteyksien perusteella herää kysymys siitä, oliko nyt käsiteltävässä asiassa hankintaviranomainen varmistanut vaaditulla huolellisuudella, oliko Siemens SA:han ja Siemens SL:ään ja siten Drasis-konsortioon sovellettava yleisen varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan b ja e alakohdassa, luettuina yhdessä tarjouseritelmän 13.1 kohdan kolmannen ja neljännen alakohdan kanssa, tarkoitettuja poissulkemisperusteita – –”.

30 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin tukeutui valituksenalaisen tuomion 77 kohdassa jälleen näiden rakenteellisten yhteyksien olemassaoloon todetessaan, että EUIPO oli selvästi laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa.

31 Vaikuttaa siis siltä, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut poissulkemisperusteiden olemassaoloa Drasis-konsortion osalta nimenomaan yhtäältä Siemens SA:n ja Siemens SL:n ja toisaalta niiden emoyhtiön välisten rakenteellisten yhteyksien perusteella.

32 European Dynamics Luxembourg ym:iden väite, jonka mukaan niiden luopuminen oli vain osittainen ja koski ainoastaan tällaisten rakenteellisten yhteyksien olemassaoloa, ei siis voi menestyä. Koska yksikään asianosainen ei ole riitauttanut valituksenalaisen tuomion edellä selostettuja perusteluja eikä niistä ole myöskään tehty liitännäisvalitusta, niiden on katsottava olevan lopullisia.

33 Unionin tuomioistuimissa käytäviä menettelyjä koskevista säännöistä ja erityisesti Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklasta ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artiklasta sekä 84 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että lähtökohtaisesti asianosaiset määrittävät ja rajaavat oikeusriidan eivätkä unionin tuomioistuimet voi lausua kanteen ulkopuolelta (tuomio 3.7.2014, Electrabel v. komissio, C-84/13 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2040, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Kun otetaan näin ollen huomioon European Dynamics Luxembourg ym:iden nyt annettavan tuomion 25 ja 26 kohdassa selostettu luopuminen, unionin yleisellä tuomioistuimella ei ollut enää toimivaltaa lausua mahdollisesta varainhoitoasetuksen 93 ja 94 artiklan ja soveltamissääntöjen 133 a ja 134 b artiklan rikkomisesta, joten unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 77 kohtaan sisältyvään ratkaisuun, jonka mukaan EUIPO on selvästi laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa selvittäessään erityisesti tarjouseritelmän 13.1 kohdan ensimmäisen alakohdan e alakohdassa ja varainhoitoasetuksen 93 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun poissulkemisperusteen olemassaoloa, liittyy oikeudellinen virhe.

35 Siitä, onko näissä olosuhteissa katsottava, että mainittujen artiklojen rikkomista koskeva peruste on, kuten European Dynamics Luxembourg ym. vaikuttavat katsovan, ordre public -peruste, joka unionin tuomioistuinten on tutkittava viran puolesta, on todettava, että vaikka onkin totta, että näillä säännöksillä on tiettyä merkitystä unionin julkisia hankintoja koskevien säännösten noudattamisen kannalta, niiden rikkominen ei kuitenkaan täytä edellytyksiä, jotka unionin tuomioistuin on asettanut sille, että kyseessä voidaan katsoa olevan olennaisten menettelymääräysten rikkominen (ks. mm. tuomio 4.4.2017, oikeusasiamies v. Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Tästä seuraa, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

37 Edellisessä kohdassa tehdyn päätelmän vuoksi ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on menettänyt merkityksensä, eikä sitä siten ole tarpeen tutkia.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

38 EUIPO väittää toisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen jättäessään tutkimatta, oliko EUIPO:n hankintaviranomaisena tekemillä väitetyillä ilmeisillä arviointivirheillä ollut vaikutusta kyseisen sopimuksentekomenettelyn lopulliseen tulokseen.

39 EUIPO katsoo, että pelkästään sitä seikkaa, että sen on väitetty tehneen arviointivirheitä teknisten ratkaisuperusteiden nro 1 ja 2 useiden alaperusteiden ja ratkaisuperusteen nro 3 useiden alaperusteiden suhteen, ei voida sellaisenaan pitää riittävänä perusteena tarjouksen hylkäävän päätöksen

kumoamiseksi. Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei näet ole, toisin kuin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tältä osin edellytetään, tutkinut, oliko näillä arviointivirheillä ollut konkreettista vaikutusta tämän päätöksen lopulliseen tulokseen.

40 EUIPO väittää, että unionin yleisen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä vahvistetaan, että jos tiettyä ratkaisuperustetta koskeva arvosana ei perustu yhteen ainoaan huomautukseen vaan useisiin huomautuksiin, joita ei ole riitautettu, unionin yleisen tuomioistuimen on tutkittava, riittävätkö nämä muut huomautukset silti tukemaan hankintaviranomaisen tälle ratkaisuperusteelle antamaa arvosanaa.

41 EUIPO:n mukaan nyt käsiteltävässä asiassa teknisille ratkaisuperusteille nro 1–3 annetut arvosanat eivät perustu yhteen ainoaan huomautukseen vaan useisiin myönteisiin ja kielteisiin huomautuksiin, joiden osalta unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että niihin ei liittynyt ilmeistä arviointivirhettä, tai joita se ei lainkaan tutkinut, koska niitä ei myöskään ollut riitautettu European Dynamics Luxembourg ym:iden nostamassa kanteessa. Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia, riittivätkö nämä muut huomautukset silti oikeuttamaan hankintaviranomaisen kyseiselle ratkaisuperusteelle antaman arvosanan, ja se seikka, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt tätä tutkimusta, on sellaisenaan riittävä peruste valituksenalaisen tuomion kumoamiselle.

42 EUIPO väittää toisen valitusperusteensa toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tarjouksen hylkäävää päätöstä tutkiessaan soveltanut oikeudellisesti virheellistä perustetta yksilöidessään ilmeiset arviointivirheet, ja että se on vääristänyt tiettyjä tosiseikkoja.

43 Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin on yhtäältä suorittanut tarjouksen hylkäävää päätöstä koskevan liian laajan valvonnan, kun otetaan huomioon hankintaviranomaisella julkisten hankintojen alalla oleva harkintavalta, ja on toisaalta korvannut omalla tosiseikkoja koskevalla arvioinnillaan, jolla niitä on vääristetty, EUIPO:n arvioinnin, todetessaan ilmeisiä arviointivirheitä.

44 European Dynamics Luxembourg ym. väittävät, että toinen valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

45 EUIPO:n nyt käsiteltävänä olevan valituksen tueksi esittämän toisen valitusperusteen ensimmäisestä osasta on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin selosti valituksenalaisen tuomion 226–229 kohtaan sisältyvässä välipäätelmässä, joka koski sille esitettyä toista kanneperustetta, ne syyt, joiden vuoksi se katsoi, että todetut ilmeiset arviointivirheet olivat olleet omiaan vaikuttamaan kyseiseen tarjouspyyntömenettelyyn ja että ne näin ollen oikeuttivat tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoamisen.

46 On totta, että unionin yleinen tuomioistuin ei tutkinut erityisesti vaikutusta, joka kullakin näistä virheistä oli saattanut olla menettelyn tulokseen. Euroopan unionin tuomioistuinten valvonta ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tarkoita, että näillä tuomioistuimilla on velvollisuus tarkastaa, että tarjouksen arviointia koskevalla ilmeisellä arviointivirheellä ei ole ollut vaikutusta tarjouksen luokitteluun ja siten loppujen lopuksi sopimuspuolen valintaa koskevaa päätökseen, jos hankintaviranomainen ei ole esittänyt mitään täsmennyksiä tällaisen vaikutuksen puuttumisesta.

47 On näet valittajan asiana selostaa ja osoittaa, että tarjouksen hylkäävä päätös ei olisi voinut olla European Dynamics Luxembourg ym:iden kannalta myönteisempi ilman mainittuja virheitä (ks. analogisesti tuomio 20.12.2017, EUIPO v. European Dynamics Luxembourg ym., C-677/15 P, EU:C:2017:998, 52 ja 53 kohta). EUIPO ei ole esittänyt tältä osin tarvittavaa näyttöä.

48 Näin ollen EUIPO:n toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

49 EUIPO:n toisen valitusperusteen toisesta osasta on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 104, 109, 115, 122, 134, 138, 139, 144, 148, 157–159, 166, 186, 188, 193, 194, 206 ja 207 kohdassa, että mainittu virasto oli tehnyt ilmeisiä arviointivirheitä, jotka olivat rasittaneet European Dynamics Luxembourgin tarjouksen arviointia. Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 225–229 kohdassa, että tarjouksen hylkäävä päätös oli kumottava tällä perusteella.

50 Vaikka EUIPO kritisoi valituksensa yhteydessä lähes kaikkia unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksia, jotka liittyvät ilmeisiin arviointivirheisiin, se ei ole riitauttanut valituksenalaisen tuomion 160–168 kohtaan ja erityisesti 166 kohtaan sisältyviä perusteita, joilla tuetaan unionin yleisen tuomioistuimen päätöstä hyväksyä European Dynamics Luxembourg ym:iden kumoamiskanteensa toisen kanneperusteen ensimmäisen osan tueksi esittämä yhdeksäs väite, joka koskee sitä, että EUIPO oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen arvioidessaan tarjouseritelmän perusteen nro 1 alaperusteen nro 1.4 kohtaa 1.4.4.10.

51 Yhtäältä unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt mitään eroa valituksenalaisen tuomion 88–214 kohdassa toteamiensa ilmeisten arviointivirheiden välillä, ja toisaalta EUIPO ei selosta tai osoita, että nyt käsiteltävässä tapauksessa ilmeistä arviointivirhettä koskeva toteamus, joka liittyy sen arviointiin tarjouseritelmän perusteen nro 1 alaperusteen nro 1.4 kohdasta 1.4.4.10, ei ole, samalla tavalla kuin kaikki muut ilmeistä arviointivirhettä koskevat toteamukset niitä erikseen tarkasteltuina, perustana valituksenalaisen tuomion 226 kohtaan sisältyvän tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoamiselle.

52 Näissä olosuhteissa on niin, että vaikka olisi katsottava, kuten EUIPO väittää, että kaikkia toteamuksia, jotka koskevat EUIPO:n nyt käsiteltävän valituksen yhteydessä riitauttamia ilmeisiä arviointivirheitä, rasittaa oikeudellinen virhe, tällainen toteamus ei missään tapauksessa voi johtaa unionin yleisen tuomioistuimen mainitun päätöksen kumoamiseen, joten toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä tehottomana (ks. analogisesti määräys 11.2.2015, Orange v. komissio, C-621/13 P, ei julkaistu, EU:C:2015:114, 44 ja 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

53 EUIPO riitauttaa kolmannessa valitusperusteessaan unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 250–254 kohdassa tekemän arvioinnin ja siihen sisältyvän perustelun, jonka mukaan tarjouksen hylkäävään päätökseen liittyi useita varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä SEUT 296 artiklan toisen kohdan kanssa, tarkoitettujen perustelujen puutteita yhtäältä arviointikertomuksessa tehtyjen erityisten kielteisten arviointien ja toisaalta hankintaviranomaisen suorittaman nettopisteiden vähentämisen välisen korrelaation osalta.

54 EUIPO:n mukaan varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdassa ei säädetä lakisääteisestä velvollisuudesta esittää yksityiskohtainen katsaus kaikista kritiikeistä, jotka on otettu huomioon arvioitaessa hävinneen tarjoajan tarjousta. Kyseiseen säännökseen ei varsinkaan sisälly minkäänlaista lakisääteistä velvollisuutta liittää kuhunkin kritiikkiin pistevähennys ja selittää yksityiskohtaisesti pistemäärä, joka on tosiasiallisesti vähennetty tämän kritiikin perusteella.

55 European Dynamics Luxembourg ym. väittävät, että arvioitujen pisteiden jaon paljastaminen oli välttämätöntä, koska unionin yleinen tuomioistuin ei olisi kyennyt harjoittamaan laillisuusvalvontaansa ilman tietoja, jotka liittyivät erityisille laatuperusteille, alaperusteille ja alakohdille annettuihin pisteisiin.

Kun unionin yleinen tuomioistuin vaati pistejaon esittämistä, se ei siten soveltanut ankarampaa perustetta kuin se, joka seuraa varainhoitoasetuksen, sellaisena kuin sitä on tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, säännösten soveltamisesta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

56 Aluksi on muistutettava, että varainhoitoasetuksen 100 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että hankintaviranomaisen on ilmoitettava jokaiselle hylätylle ehdokkaalle tai tarjoajalle seikat, joiden perusteella tämän ehdokkuus tai tarjous on hylätty, sekä jokaiselle valintaperusteet täyttävän tarjouksen tehneelle, joka sitä kirjallisesti pyytää, valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä valitun tarjouksen tekijän nimi.

57 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että hankintaviranomaisen ei voida edellyttää toimittavan tarjoajalle, jonka tarjousta ei ole hyväksytty, yhtäältä tämän tarjouksen hylkäämisperusteiden lisäksi pikkutarkkaa tiivistelmää tavasta, jolla tarjoajan tarjouksen jokainen yksityiskohta otettiin huomioon tarjousta arvioitaessa, ja toisaalta sen ilmoittaessa valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sen ja hävinneen tarjoajan tarjouksen pikkutarkkaa vertailua (tuomio 4.10.2012, Evropaïki Dynamiki v. komissio, C-629/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:617, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Hankintaviranomaisella ei myöskään ole velvollisuutta toimittaa hävinneelle tarjoajalle tämän kirjallisesta pyynnöstä täydellistä jäljennöstä arviointikertomuksesta (tuomio 4.10.2012, Evropaïki Dynamiki v. komissio, C-629/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:617, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Lisäksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa edellytettyjä perusteluja on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden, erityisesti toimen sisällön ja esitettyjen perustelujen luonteen, perusteella (tuomio 4.10.2012, Evropaïki Dynamiki v. komissio, C-629/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:617, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että EUIPO toimitti kolmessa kirjeessä, jotka on päivätty 11.8., 26.8. ja 15.9.2011, European Dynamics Luxembourg ym:ille arviointikertomuksesta otteen, joka sisälsi niiden tarjousta koskeneen laadullisen arvioinnin, kolmen sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimet sekä kolme taulukkoa, joissa esitettiin pistemäärät, joita nämä kolme sopimuspuoleksi valittua tarjoajaa ja European Dynamics Luxembourg ym. olivat saaneet, sekä erityisesti teknisten tarjousten vertailevan arviointitaulukon, tarjousten kokonaistaloudellista edullisuutta koskevan vertailevan arviointitaulukon ja taloudellisia perusteita koskevan vertailevan taulukon.

61 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 39 kohdassa, näiden taulukoiden perusteella European Dynamics Luxembourg ym. kykenivät saamaan kokonaiskuvan tarjoukselleen ja sopimuspuoliksi valittujen tarjouksille annetuista pisteistä sekä laatuperusteiden että taloudellisten perusteiden osalta samoin kuin niiden vaikutuksesta lopulliseen kokonaisarvosanaan.

62 European Dynamics Luxembourg ym. väittävät kuitenkin, että niiden ei ollut mahdollista näiden asiakirjojen perusteella arvioida unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetyllä tarkkuudella sitä, miten EUIPO oli arvioinut niiden tarjouksen.

63 Tässä yhteydessä on todettava, että nyt annettavan tuomion 57 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä ei lähtökohtaisesti edellytetä, että kullekin kielteiselle tai myönteiselle huomautukselle annettaisiin erityinen painoarvo. Jos sopimusta koskevat asiakirjat kuitenkin sisältävät perusteisiin tai alaperusteisiin liittyviä erityisiä luvuissa ilmaistuja painoarvoja, avoimuusperiaate edellyttää, että näistä perusteista tai alaperusteista tehdään luvuissa ilmaistu arviointi.

64 Tässä yhteydessä kyseistä sopimusta koskevista asiakirjoista käy ilmi, että nyt käsiteltävässä asiassa tarjouseritelmässä mainittiin painotuksesta, jonka nojalla laatuperusteelle nro 1 annettiin 65 pistettä sadasta, joista 10 pistettä annettiin alaperusteille nro 1.1–1.5, 15 pistettä alaperusteelle 1.6, 20 pistettä laatuperusteelle nro 2 ja 15 pistettä laatuperusteelle nro 3.

65 Lisäksi on selvää, että yhtäältä arviointikomitea oli soveltanut matemaattista kaavaa tai antanut pisteiden osia alaperusteittain tai alakohdittain ja että arviointikertomukseen sisältyi tässä yhteydessä erityisiä kielteisiä arvioita, joiden perusteella oli tehty erityisiä pisteiden vähennyksiä, ja toisaalta, että EUIPO ei ilmoittanut European Dynamics Luxembourgin ja valittujen tarjoajien saamien pisteiden määrää sekä niiden jaottelua alaperusteittain.

66 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 42 kohdassa, näissä olosuhteissa European Dynamics Luxembourg ym:iden sen enempää kuin unionin yleisen tuomioistuimenkaan ei ollut mahdollista ymmärtää näiden alaperusteiden painoarvoa arvioinnissa eli kokonaispistemäärän muodostumisessa eikä todeta erityisten kielteisten huomautusten ja kokonaispistemäärään vaikuttaneiden pistevähennysten välistä korrelaatiota.

67 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoi perustellusti valituksenalaisen tuomion 254 kohdassa, että EUIPO ei ollut täysin täyttänyt vaatimuksia, jotka koskivat velvollisuutta perustella European Dynamics Luxembourgin tekemän tarjouksen arvioinnin tulos.

68 Tästä seuraa, että kolmas valitusperuste on hylättävä.

Neljäs valitusperuste

Asianosaisten lausumat

69 EUIPO väittää neljännessä valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin on myöntänyt European Dynamics Luxembourgille vahingonkorvausta riittämättömän oikeusperustan perusteella eli siksi, että se on menettänyt mahdollisuuden saada kyseinen sopimus.

70 EUIPO:n mukaan ensimmäinen oikeudellinen virhe koskee unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 265 kohdassa tekemää päätelmää, jonka mukaan toiminnan, josta EUIPO:ta arvostellaan, lainvastaisuus oli näytetty toteen. EUIPO toteaa, että koska tällaista lainvastaisuutta ei ollut tapahtunut, vahingonkorvauksen määrääminen European Dynamics Luxembourgille on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti kumottava, koska eräs vahingonkorvauksen määräämistä koskevista kumulatiivisista edellytyksistä – eli se, että kyseessä oli lainvastainen toiminta – ei täyttynyt.

71 Väitetty toinen oikeudellinen virhe koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole osoittanut, että vahingonkorvauksen määrääminen julkisia hankintoja koskevan mahdollisuuden menettämisen perusteella on unionin oikeuden periaate tai jäsenvaltioiden yhteinen periaate, ja on siten jättänyt huomiotta SEUT 340 artiklasta johtuvat vaatimukset. EUIPO toteaa tässä yhteydessä, että useissa jäsenvaltioissa ei säädetä mahdollisuudesta määrätä vahingonkorvausta pelkästään sillä perusteella, että asianomainen on menettänyt mahdollisuuden saada jokin sopimus, ja näin on erityisesti Tanskan kuningaskunnassa, Saksan liittotasavallassa ja Romaniassa, joissa vahingonkorvauksen määrääminen mahdollisuuden menettämisen perusteella on rajoitettu koskemaan tarjouksen valmistelusta aiheutuneita kustannuksia.

72 EUIPO toteaa toissijaisesti, että vaikka unionin tuomioistuin kumoaisi valituksenalaisen tuomion vain osittain, sen olisi joka tapauksessa kumottava vahingonkorvauksen määrääminen. Vaikka näet unionin tuomioistuin katsoisi samoin kuin unionin yleinen tuomioistuin, että tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoamiseen oli riittäviä syitä, tämä ei riittäisi oikeuttamaan vahingonkorvauksen määräämistä, koska lainvastaisten toimintojen ja väitetyn vahingon välillä ei ole syy-yhteyttä.

73 European Dynamics Luxembourg ym. väittävät, että mahdollisuuden menettämisen vuoksi aiheutuneen vahingon korvaamista koskevan periaatteen oikeusperusta on Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettu oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. European Dynamics Luxembourg ym. myöntävät, että vaikka mahdollisuuden menettämistä koskevalla järjestelmällä on lukuisissa jäsenvaltioissa erityisiä ilmentymiä, erityisesti kun mahdollisuuden menettäminen johtuu lainvastaisuuksista, jotka estävät tarjoajaa saamasta oikeudenmukaista arviointia tarjouksestaan, nämä erot koskevat ainoastaan mahdollisuuden menettämisestä johtuvan taloudellisen vahingon perusteella suoritettavan korvauksen laskutapaa eivätkä tämän periaatteen oikeusperustaa.

74 Lisäksi European Dynamics Luxembourg ym. väittävät, että neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi 11.12.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/66/EY (EUVL 2007, L 335, s. 31) nojalla vahingonkorvauksen määrääminen on asianmukainen ratkaisu sellaisen vahingon korvaamiseksi, jota hävinneelle tarjoajalle on aiheutunut mahdollisuuden menettämisen vuoksi. Unionin yleisellä tuomioistuimella ei niiden mukaan siten ollut velvollisuutta osoittaa, että jäsenvaltioilla oli yhteinen suojamekanismi. Näin on niiden mukaan erityisesti siksi, että unionin yleinen tuomioistuin on jo myöntänyt, että hävinneen tarjoajan mahdollisuuden menettäminen on todellinen ja varma vahinko. Näissä olosuhteissa väitetyn lainvastaisuuden ja European Dynamics Luxembourgin kärsimän vahingon välisen syy-yhteyden olemassaoloa ei voida myöskään kieltää sillä perusteella, että hankintaviranomaisella oli laaja harkintavalta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

75 Aluksi on tutkittava EUIPO:n neljännen valitusperusteensa yhteydessä toissijaisesti esittämä väite.

76 EUIPO esittää tässä väitteessä pääasiallisesti, että valituksenalaisessa tuomiossa ei ole osoitettu, että unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäisen ratkaisuperusteen eli laatuperusteiden osalta toteamien ilmeisten arviointivirheiden ja European Dynamics Luxembourgin kärsimän vahingon, joka johtuu siitä, että se on menettänyt mahdollisuuden tulla valituksi kyseisen sopimuksen sopimuspuoleksi, välillä on syy-yhteys, eikä perusteltu sitä.

77 Tämän väitteen on katsottava olevan perusteltu nyt käsiteltävän tapauksen olosuhteissa.

78 Yhtäältä on näet niin, kuten nyt annettavan tuomion 34 kohdassa on todettu, että valituksenalaisen tuomion 77 kohtaan liittyy oikeudellinen virhe, joten unionin yleinen tuomioistuin ei voinut pätevästi päättää näiden toteamusten perusteella, että tarjouksen hylkäävä päätös oli lainvastainen.

79 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 267 kohdassa, ettei ollut mahdollista katsoa, että sen toteamien perustelujen puutteellisuuksien ja vahinkojen, joihin European Dynamics Luxembourg ym. vetoavat, välillä olisi syy-yhteys.

80 Lisäksi unionin vastuun syntyminen edellyttää syy-yhteyden olemassaoloa European Dynamics Luxembourgin tarjouksen arviointiin liittyvän aineellisen lainvastaisuuden, joka on todettu unionin yleisessä tuomioistuimessa esitetyn toisen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä, ja toisaalta väitetyn mahdollisuuden menettämisen välillä.

81 Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan esitä valituksenalaisessa tuomiossa tällaisen syy-yhteyden olemassaololle oikeudellisesti riittäviä perusteluja. Unionin yleinen tuomioistuin ei varsinkaan ole todennut, olisiko – kun otetaan huomioon käsiteltävän tapauksen tosiseikat ja jos EUIPO ei olisi tehnyt virheitä – European Dynamics Luxembourg luokiteltu paremmalle sijalle etusijajärjestystä koskevassa menettelyssä, ja missä määrin näin olisi tehty.

82 Tästä seuraa, että koska yksi sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen välttämättömistä edellytyksistä ei täyttynyt, unionin yleisen tuomioistuimen ei olisi pitänyt hyväksyä European Dynamics Luxembourg ym:iden esittämää vahingonkorvausvaatimusta.

83 EUIPO:n neljäs valitusperuste on näin ollen perusteltu.

Valituksenalaisen tuomion kumoaminen osittain

84 Kaiken edellä esitetyn perusteella valituksenalaisen tuomion 77 kohtaan liittyy oikeudellinen virhe siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn kolmannen kanneperusteen kolmannen osan, joka koski sitä, ettei Drasis-konsortiota suljettu menettelyn ulkopuolelle.

85 Kuten valituksenalaisen tuomion 260 kohdasta käy ilmi, unionin yleinen tuomioistuin perusteli kyseisen tuomion tuomiolauselman 1 kohdassa tehtyä riidanalaisten päätösten kumoamista tarjouksen hylkäävään päätökseen liittyvillä lainvastaisuuksilla ja hyväksyi siten sille esitetyt ensimmäisen, toisen ja kolmannen kanneperusteen. On kuitenkin niin, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 77 kohtaan sisältyvä päätös ei voi toimia perusteena tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoamiselle, unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 104, 109, 115, 122, 134, 138, 139, 144, 148, 157–159, 166, 186, 188, 193, 194, 206 ja 207 kohdassa toteamat lainvastaisuudet riittävät oikeuttamaan sen, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi tämän päätöksen. Tästä syystä valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohtaa ei ole syytä kumota.

86 Sitä vastoin on kumottava valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohta, jossa EUIPO velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka on aiheutunut European Dynamics Luxembourgille siitä, että se on menettänyt mahdollisuuden tulla valituksi kyseisen sopimuksen sopimuspuoleksi ainakin etusijajärjestystä koskevan menettelyn mukaisena kolmannella sijalla olevana sopimuspuolena.

87 Kun otetaan huomioon mainittu valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdan kumoaminen, kyseisen tuomion tuomiolauselman 3 ja 4 kohta, jotka koskevat vahingonkorvauksen määrän määrittämistä, on samoin kumottava.

88 Näin ollen myös valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 5 kohta, joka koskee oikeudenkäyntikuluja, on kumottava.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut kanteet

89 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen mukaan on niin, että jos unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen, se voi ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.

90 Näin on nyt käsiteltävässä asiassa. Näin ollen on tutkittava European Dynamics Luxembourg ym:iden tässä valituksessa esittämä vahingonkorvausvaatimus, jossa vaaditaan korvaamaan vahinko, joka niille on aiheutunut siitä, että European Dynamics Luxembourg menetti mahdollisuuden tulla valituksi puitesopimuksen sopimuspuoleksi ainakin etusijajärjestystä koskevan menettelyn mukaisena kolmannella sijalla olevana sopimuspuolena.

91 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimussuhteen ulkopuolisen EUIPO:n vastuun syntyminen edellyttää, että kaikki kumulatiiviset edellytykset eli sen toiminnan lainvastaisuus, tosiasiassa aiheutunut vahinko ja syy-yhteys väitetyn toiminnan ja väitetyn vahingon välillä, täyttyvät (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Nikolaou v. tilintarkastustuomioistuin, C-220/13 P, EU:C:2014:2057, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Samoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen edellytyksenä on, että vahinko on todellinen ja varma ja että se seuraa riittävän välittömästi toimielinten lainvastaisesta menettelystä (tuomio 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

92 Joka tapauksessa unionin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen asianosaisen tehtävänä, joka vetoaa sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen, on esittää riittävät todisteet väitetyn vahingon olemassaolosta ja laajuudesta sekä kyseisen toimielimen menettelyn ja väitetyn vahingon välillä olevasta riittävän suorasta syy-yhteydestä (tuomio 20.12.2017, EUIPO v. European Dynamics Luxembourg ym., C-677/15 P, EU:C:2017:998, 100 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

93 Tässä yhteydessä on todettava, että European Dynamics Luxembourg ym:iden unionin yleiseen tuomioistuimeen jättämän kannekirjelmän lukemisen perusteella vaikuttaa siltä, ettei kyseinen kirjelmä selvästikään täytä mainitussa oikeuskäytännössä asetettuja edellytyksiä.

94 On todettava, että vaikka European Dynamics Luxembourg ym. ovatkin väittäneet, että tarjouspyyntömenettelyn asianmukainen soveltaminen olisi johtanut European Dynamics Luxembourgin esittämän tarjouksen luokitteluun paremmalle sijalle ja että se olisi täten valittu jonkin puitesopimuksen sopimuspuoleksi, ne eivät ole kuitenkaan osoittaneet, olisiko – kun otetaan huomioon käsiteltävän tapauksen tosiseikat ja jos EUIPO ei olisi tehnyt virheitä – European Dynamics Luxembourg luokiteltu paremmalle sijalle tai olisiko se saanut kyseisen sopimuksen, ja missä määrin näin olisi tapahtunut.

95 Lisäksi syy-yhteydestä arviointikomitean virheiden ja väitetyn vahingon välillä on todettava, että European Dynamics Luxembourg ym. ovat tyytyneet pelkästään väittämään, että tällainen yhteys oli olemassa, täsmentämättä kuitenkaan, mistä tällainen syy-yhteys muodostui.

96 European Dynamics Luxembourg ym. eivät siten ole osoittaneet, että vahinko on tosiasiassa aiheutunut, eivätkä syy-yhteyttä mainitun vahingon ja EUIPO:n moititun toiminnan välillä.

97 Näin ollen European Dynamics Luxembourg ym:iden esittämä vahingonkorvausvaatimus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

98 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteeton tai jos valitus hyväksytään ja unionin tuomioistuin itse ratkaisee riidan lopullisesti, se tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

99 Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Mainitun työjärjestyksen 138 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

100 Koska EUIPO:n valitus hyväksytään vain osittain, EUIPO ja European Dynamics Luxembourg ym. on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet tästä valituksesta.

101 Ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen osalta on niin, että koska kanne on osittain hyväksytty ja osittain hylätty, European Dynamics Luxembourg ym. ja EUIPO on samoin velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Unionin yleisen tuomioistuimen 27.4.2016 antaman tuomion European Dynamics Luxembourg ym. vastaan EUIPO (T-556/11, EU:T:2016:248) tuomiolauselman 2–5 kohta kumotaan.

2) Valitus hylätään muilta osin.

3) European Dynamics Luxembourg SA:n, European Dynamics Belgium SA:n ja Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE:n asiassa T-556/11 esittämä vahingonkorvausvaatimus hylätään.

4) Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO) samoin kuin European Dynamics Luxembourg SA, European Dynamics Belgium SA ja Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet sekä muutoksenhakumenettelystä että ensimmäisessä oikeusasteessa käydystä menettelystä.

Allekirjoitukset